

Suositus 21/2022
Ehdotus A 1907/UVN
Käsittelijä Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta

Mietintö vastauksesta suositukseen 21/2022, joka koskee pysyvästi köyhyysrajan alapuolella elävien lasten määrän vähentämistä

Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta ehdottaa, että Pohjoismaiden neuvosto merkitsee tiedoksi vastauksen suositukseen 21/2022 pysyvästi köyhyysrajan alapuolella elävien lasten määrän vähentämisestä, ja katsoo sen neuvoston osalta *loppuun käsitellyksi*.

Taustaa

Suositus kuuluu seuraavasti:

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

- *että* tutkitaan tilannetta eri Pohjoismaissa sekä maiden kokemuksia tekijöistä, jotka ovat kasvattaneet ja toisaalta vähentäneet pysyvästi köyhyysrajan alapuolella elävien lasten ja nuorten määrää, sekä tutkitaan ja vertaillaan pandemian vaikutuksia lapsiperheköyhyyteen Pohjoismaissa.

Pohjoismaiden ministerineuvoston vastaus

Pohjoismaiden ministerineuvosto yhtyy Pohjoismaiden neuvoston arvioon, jonka mukaan on tärkeää tutkia Pohjoismaiden kokemuksia siitä, mikä vaikuttaa köyhyydessä ja sosiaalisesti syrjäytyneessä asemassa kasvavien lasten määrään. Samaan aikaan Pohjoismaiden ministerineuvosto katsoo, että kyseessä on monimutkainen asia, ja etenkin köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen mittaaminen on vaikeaa. Köyhyys ja sosiaalinen syrjäytyminen ovat tekijöitä, jotka vaikeuttavat lasten fyysistä, älyllistä sekä emotionaalista kehitystä. Asian selvittäminen vaatii kuitenkin lisää aikaa ja työtä.

Pohjoismaisen yhteistyön on sosiaalipolitiikan alalla edistettävä kestävä ja turvallista hyvinvointia pohjoismaisten yhteiskuntien kaikille asukkaille. Huono-osaiset lapset ja nuoret ovat keskeinen kohderyhmä Árni Páll Árnasonin vuonna 2018 laatimassa strategiaselvityksessä *Tiedolla tehoa käytännön toimiin – Sosiaalialan pohjoismaisen yhteistyön vahvistaminen*, joka ohjaa sosiaali- ja terveystalouden ministerineuvosto (MR-S) työtä. Selvityksessä ehdotetaan muun muassa, että huono-osaisia lapsia ja nuoria koskevien tietojen ja kokemusten vaihtoa voitaisiin lisätä. Pohjoismaiden

ministerineuvoston sosiaali- ja terveyspolitiikan yhteistyöohjelmassa 2022–2024 keskitytään myös monialaisiin aloitteisiin siitä, miten pandemia on vaikuttanut eri väestöryhmiin, kuten lapsiin ja nuoriin.

Taloudellisesti rajallisissa olosuhteissa elävät lapset ovat alkaneet 2000-luvulla kiinnostaa entistä enemmän tutkimuskohteena. Pohjoismainen hyvinvointikeskus (NVC) julkaisi vuonna 2016 lapsiperheköyhyyden torjumistoimia esittelevän ”Insatser mot barnfattigdom” -raportin, joka laadittiin lapsiperheköyhyyttä Pohjoismaissa käsitelleen hankkeen pohjalta. Raportista käy ilmi, että Pohjoismaat ovat valinneet erilaisia toimintatapoja lapsiperheköyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseksi.

Erlaisia lapsiperheiden eriarvoisuutta koskevia kansallisia tutkimusaloitteita on jo käynnistetty. Lisäksi on esimerkkejä kansallisista tutkimuksista, jotka koskevat pandemian vaikutuksia huono-osaisiin lapsiperheisiin. Pohjoismaisessa yhteistyössä tarvitaan kuitenkin tutkimusta, joka ei rajoitu yksittäisiin maihin ja niiden erityisiin kiinnostuksen kohteisiin ja näkökulmiin. NordForsk on hiljattain käynnistänyt ”Välfärd bland barn och unga i det postpandemiska Norden” -ohjelman (Lasten ja nuorten hyvinvointi pandemian jälkeisessä Pohjolassa), jossa tarkastellaan Pohjoismaiden lasten ja nuorten koulutusta, hyvinvointia, mielenterveyttä ja elinoloja. Pohjoismainen hyvinvointikeskus (NVC) johtaa myös Pohjoismaisen lapsi- ja nuorisoyhteistyökomitean (NORDBUK) ja MR-S:n toimeksiannosta nelivuotista hanketta lasten ja nuorten oikeudesta ja mahdollisuuksista osallistua ja vaikuttaa asioihin koronakriisin aikana.

Pohjoismaiden ministerineuvosto haluaa tässä yhteydessä tuoda esiin myös tämänhetkisen kriisin, johon liittyy korkea inflaatio sekä energian ja ruoan kohonneet hinnat, jotka vaikuttavat suuresti huono-osaisiin lapsiperheisiin. Se tulee myös ottaa huomioon tarkasteltaessa köyhien lapsiperheiden elinoloja Pohjoismaissa.

Suosituksen käsittely Pohjoismaiden ministerineuvostossa

Pohjoismaiden ministerineuvosto panee merkille Pohjoismaiden neuvoston suosituksen tutkia tilannetta eri Pohjoismaissa sekä maiden kokemuksia tekijöistä, jotka ovat kasvattaneet ja toisaalta vähentäneet pysyvästi köyhyysrajan alapuolella elävien lasten ja nuorten määrää, sekä tutkia ja vertailla pandemian vaikutusta lapsiperheköyhyyteen Pohjoismaissa. Pohjoismaiden ministerineuvosto ja MR-S seuraavat jatkossa aiheeseen liittyviä pohjoismaisia aloitteita, muun muassa jo käynnistettyä NordForsk-ohjelmaa ”Välfärd bland barn och unga i det postpandemiska Norden”. Sektorilla keskustelua jatketaan myös Visio 2020 -työn pohjalta, jonka mukaan Pohjolasta tulee maailman kestävin ja integroitunein alue.

Pohjoismaiden ministerineuvosto ehdottaa palaavansa asiaan antamalla tilannekatsauksen Pohjoismaiden neuvostolle. Suunnittelussa on myös otettava huomioon EU-yhteistyössä jo käynnistetty analysointityö tavoitteena varmistaa, että alalla jo saatavilla olevat tiedot saadaan sisällytettyä työhön.

Pohjoismaiden ministerineuvosto katsoo siksi, että suositus on toteutunut osittain.

Valiokunnan näkemykset

Valiokunta kiittää Pohjoismaiden ministerineuvoston vastauksesta suositukseen 21/2022 pysyvästi köyhyysrajan alapuolella elävien lasten ja nuorten määrän vähentämisestä.

Valiokunta toteaa, että myös Pohjoismaiden ministerineuvoston mielestä on tärkeää tarkastella Pohjoismaiden kokemuksia siitä, mikä vaikuttaa köyhyydessä ja sosiaalisesti syrjäytyneessä asemassa kasvavien lasten ja nuorten määrään. Valiokunta on myös samaa mieltä siitä, että lapsille köyhyys ja sosiaalinen syrjäytyminen ovat tekijöitä, jotka vaikuttavat heidän fyysiseen, henkiseen sekä emotionaaliseen kehitykseensä ja pahimmassa tapauksessa vaikeuttavat sitä. Valiokunta on myös yhtä mieltä siitä, että pienituloisuuden ja köyhyyden mittaamiseen ja määrittämiseen voi liittyä haasteita. Valiokunnan mukaan se ei saa kuitenkaan olla yrittämisen esteenä.

Vastauksessaan Pohjoismaiden ministerineuvosto antaa tietoa aiemmista ja meneillään olevista tutkimuksista, raporteista ja yhteistyöohjelmista, jotka liittyvät lasten ja nuorten hyvinvointiin, mukaan lukien huono-osaisiin vähävaraisissa perheissä eläviin lapsiin ja nuoriin sekä pandemiatilanteeseen. Pohjoismaiden ministerineuvosto korostaa, että alalla aiotaan seurata eri aloitteita, kuten NordForskin ohjelmaa "Välfärd bland barn och unga i det postpandemiska Norden".

Valiokunta odottaa mielenkiinnolla näiden aloitteiden tuloksia ja toteutumista ja pitää tervetulleena Pohjoismaiden ministerineuvoston ehdotusta palata asiaan antamalla päivitetty katsaus Pohjoismaiden neuvostolle päivitetyn katsauksen. Valiokunta jää odottamaan säännöllisiä tilannekatsauksia ja mahdollista osallistamista ja käyttää tätä perustana sille, ettei se pyydä asiasta poliittista dialogia.

Valiokunta katsoo vastauksen suositukseen 21/2022 pysyvästi köyhyysrajan alapuolella elävien lasten ja nuorten määrän vähentämisestä neuvoston osalta *loppuun käsitellyksi*.

Kööpenhaminassa 5. syyskuuta 2023

Eva Biaudet (r.)

Eva Lindh (S)

Guðmundur Ingi Kristinsson (Flf)

Jette Gottlieb (EL)

Johan Dahl (Sb)

Johan Hultberg (M)

Kjerstin Wøyen Funderud (Sp)

Marcus Måtar (kok.)

Mikkel Bjørn (DF)

Pia Sillanpää (ps.)

Solveig Vitanza (A)

Tone Wilhelmsen Trøen (H)